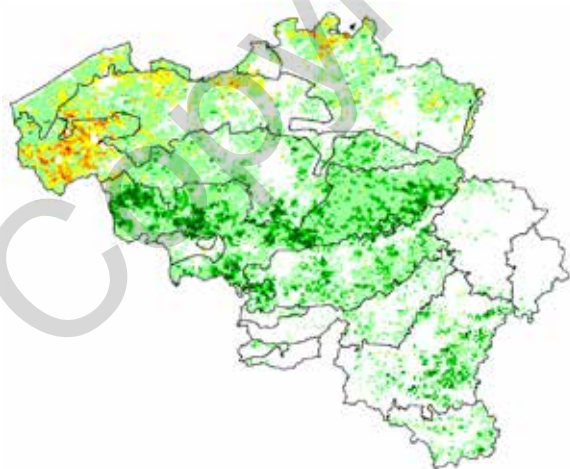

GEWASSEN HEBBEN MEETBARE VOORSPRONG

Het eerste Agrometeorologisch Bericht van dit jaar blikt terug op de uitzonderlijk zachte winter. Uit de satellietgegevens maakt VITO op dat het goede voorjaarsweer ook effectief voor een voorsprong zorgde bij de gewassen. – Naar: VITO

De voorbije winter (december 2013 tot eind februari 2014) was volgens het KMI 'uitzonderlijk' op het vlak van temperatuur. Het was de tweede warmste winter in Ukkel sinds het begin van de waarnemingen in 1838. De gemiddelde temperatuur was 6,3 °C. Dit is 2,7 °C boven de normale waarde. Ook het aantal uren zonneshijns was abnormaal hoog. De hoeveelheid neerslag en het aantal regendagen waren daarentegen wel normaal.

Figuur 1 Ontwikkeling van de gewassen in vergelijking met het langjarig gemiddelde (1999-2013), afgeleid van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 april 2014. Groen: voorsprong, geel: normaal, rood: achterstand. – Bron: VITO

December 2013 was zeer uitzonderlijk zonnig. De gemiddelde temperatuur was uitzonderlijk hoog en ook de gemiddelde windsnelheid was abnormaal hoog. Enkel voor de neerslag werden normale waarden genoteerd. Januari 2014 was eveneens warmer dan normaal. De andere weerparameters schommelden rond het gemiddelde. Februari vertoonde veel gelijkenissen met de 2 voorafgaande maanden, met temperaturen die ruimschoots boven het gemiddelde scoorden en normale waarden voor neerslag en zonneshijnsduur. Ook in maart lag de gemiddelde temperatuur nog 2,5 °C boven de normale. Maart was wel een erg droge maand. Deze tendens zette zich door in april. De temperatuur scoorde zowat 2 °C hoger dan gemiddeld en er werd slechts half zo veel neerslag gemeten als normaal. Door de droogte waren de zaaiofstandigheden niet overal optimaal. Tijdens de voorbije winter en het vroege voorjaar werden bovendien zeer weinig vorstdagen genoteerd. Dit kan mogelijk leiden tot een verhoogde ziektedruk. De temperatuursom wijkt afhankelijk van de regio 200 tot 260 graaddagen af van de referentie. Dit komt overeen met een groeivoorsprong van 20 tot 25 dagen.

Observaties vanuit de ruimte

Ook uit analyse van de Spot-Vegetation-satellietbeelden blijkt dat de gewassen op de meeste plaatsen een voorsprong in hun ontwikkeling vertonen (de groene zones in figuur 1). Deze voorsprong bedraagt globaal gezien 10 tot 20 dagen. Hier en daar zijn echter wat verschillen merkbaar. In delen van de Westhoek is de gewasgroei normaal (geel) tot zelfs licht ver-

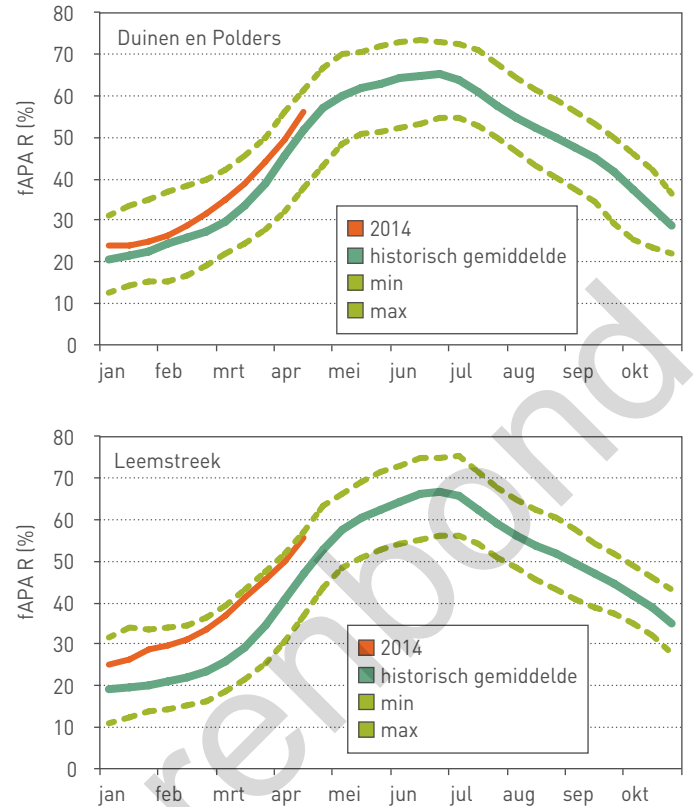
traagd (oranje), terwijl in de Leemstreek de voorsprong plaatselijk 3 tot 4 weken bedraagt (donkergroen).

Figuur 2 toont de in 5 klassen ingedeelde verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2013) tijdens de periode januari-april 2014. Doordat het seizoen vroeg startte, vertoont de vegetatie-index overwegend erg hoge waarden. De verschillen verkleinen naar eind april toe. In de Leemstreek, waar nu vooral de wintergewassen domineren, lag de index van januari tot april gemiddeld 70% boven de normale waarde (donkerblauwe curve). De wintergranen lijken daar dus een uitstekend seizoen tegemoet te gaan. Het gunstige seizoenverloop wordt bevestigd in figuur 3. In de Duinen en Polders benadert de index het historisch gemiddelde, terwijl in de Leemstreek nagenoeg de maximale indexwaarde bereikt wordt.

De voorbije winter was uitzonderlijk, behalve op het vlak van neerslag.

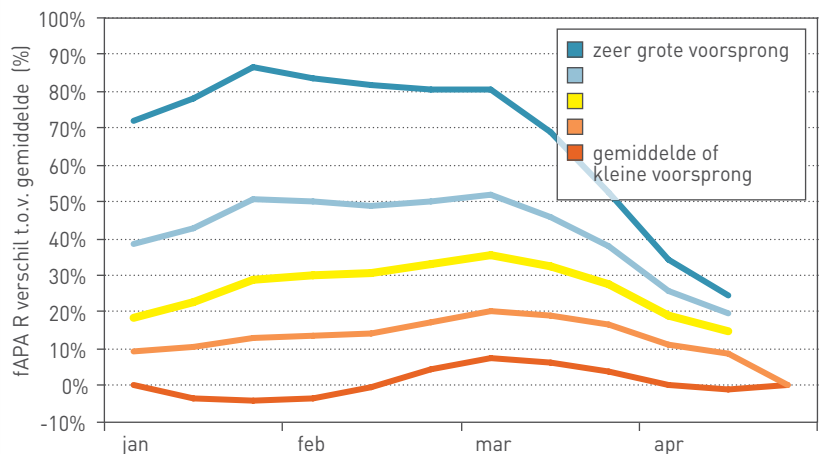
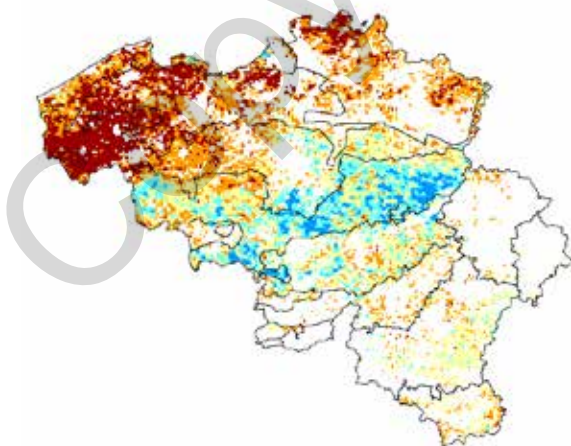
Toestand van de gewassen

Wintertarwe en -gerst Volgens het CRA-W vertonen de wintergranen eind april een voorsprong van ongeveer één week, met uitzondering van de Condroz waar de ontwikkeling 'normaal' verloopt. Vermoedelijk is dit het gevolg van de koudere nachten. De zaai van wintertarwe vond overwegend plaats vóór eind oktober. De zaaiomstandigheden waren ideaal en de opkomst verliep regelmatig. Dankzij de zachte winter konden de planten zonder onderbreking groeien. De vrieskou bleef uit tijdens de gevoelige ontwikkelingsstadia en kon dus geen schade berokkenen. De groeiomstandigheden tijdens de voorbije winter waren met andere woorden optimaal. Door de milde temperaturen kwamen in februari wel al infecties van gele roest voor. Indien de behandeling niet tijdig werd ingezet, kan dit op termijn negatieve gevolgen hebben. Door het gebrek aan neerslag is de oppervlaktelaag van de bodem uitgedroogd. De tarwe die in de periode oktober-november werd ingezaaid, ondervindt hiervan weinig of geen hinder. Voor de opbrengst van de graangewassen die in december gezaaid zijn, zou de droogte mogelijk wel een impact kunnen hebben. Volgens de Cadco-waarnemingen was op 18 april op de meeste percelen die in oktober-november ingezaaid werden de strek-

Figuur 3 Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 20 april 2014 ten opzichte van de gemiddelde, minimum- en maximumwaarden (1999-2013) voor akkerbouwgewassen in de Duinen en Polders en in de Leemstreek - Bron: VITO

kingsfase begonnen. Op bijna de helft (45%) van de bezochte percelen was de wintertarwe reeds voorbij het tweedeknoopstadium, op de overige percelen bevond ze zich nog in het eersteknoopstadium. Op de proefpercelen van het CRA-W in Gembloux varieerde het ontwikkelingsstadium op 29 april van het stadium tweede knoop tot voorlaatste blad, waarbij een derde tot de helft van het vlagblad zichtbaar was. Bij de vroegste rassen was het blad nagenoeg volledig uitgerold. De wintergerst komt intussen volop in de aar. Op sommige percelen is de aar al volledig verschenen, op andere is de helft van de aar zichtbaar.

Figuur 2 Classificatie van de verschillen van de vegetatie-index (fAPAR) ten opzichte van het gemiddelde (1999-2013) in 5 klassen en evolutie van die verschillen per klasse van 1 januari tot en met 20 april 2014 (relatief verschil ten opzichte van het gemiddelde). De witte zones op de kaart zijn niet meegenomen in de analyse aangezien het aandeel van de landbouwgewassen hier minder dan 20% bedraagt. - Bron: VITO

Suikerbieten Maart was warm en erg droog. Op het einde van de maand regende het, wat op dat moment de zaai van de suikerbieten bemoeilijkte. Op 25 en 26 maart werd bovendien 's ochtends lichte nachtvorst waargenomen in Henegouwen, in het centrum van het land en in Haspengouw. De laagste temperaturen (-3/-4°C) werden genoteerd in Thudinie. Op dat moment begonnen in Luiks Haspengouw en in de regio rond Hannuit de eerste bieten te kiemen (percelen gezaaid tussen 7 en 12 maart). Naargelang van de bodemkarakteristieken berokkende de vrieskou weinig tot geen schade op deze percelen.

Op de percelen die na 13 maart ingezaaid werden, waren de bieten nog niet opgekomen. Die ondervonden bijgevolg geen hinder. Op 30 maart (week 14) was al meer dan 45% van het nationale suikerbietenareaal voor 2014 (geschat op ± 59.435 ha) ingezaaid. Ook april was zeer droog. Afgezien van de lichte regen op 7 april waren de weersomstandigheden tijdens de tweede week van april (week 15) gunstig en kon de zaai worden afgerond. Op 20 april werd het gezaaide areaal geschat op ± 99,5% van het totaal. De enkele regenbuien begin april hadden een gunstig effect op de opkomst.

De opkomst op de proefvelden van het KBIVB was dit jaar zeer goed. Enkel op de percelen die tussen 7 en 10 april werden ingezaaid, verliep de opkomst traag ten gevolge van de droge oostenwind half april. De hogere temperaturen, en vooral de regenbuien van eind april, waren in alle regio's erg gunstig voor de verdere ontwikkeling van de suikerbieten. Globaal gezien vertonen de vroeg gezaaide percelen een voorsprong van een tweetal weken ten opzichte van een normaal seizoenverloop, terwijl dit voor de later gezaaide percelen ongeveer een week is.

Aardappelen Volgens Fiwap wordt het planten van aardappelen stilaan afgerond. Op 1 mei zou 90% van het areaal geplant moeten zijn. Dankzij de zachte weersomstandigheden van de voorbije winter en het vroege voorjaar werd dit jaar vroeger dan normaal begonnen met het planten van de aardappelen. Rond 7-10 maart werden in Vlaanderen de vroege rassen aangeplant (10-15% van het voorziene areaal). Na een korte onderbreking wegens de regen werd het planten hervat rond 20-22 maart. Eind maart, een tiental dagen vroeger dan normaal, werd ook de rest van het vroege areaal aangeplant. Eind maart startte men ook met het planten van bewaaraardappelen. Met uitzondering van een aantal regio's die door hevig onweer getroffen werden, kon er overal ononderbroken geplant worden.

De bodemstructuur was niet echt optimaal. Vooral de percelen die vóór 15 april aangeplant werden, ondervonden hiervan hinder. Op veel plaatsen waren de oppervlakkige lagen erg droog, terwijl de diepere lagen moeilijk opdroogden. De laat geplante percelen vertoonden vaak een betere bodemstructuur.

Koolzaad Volgens het CRA-W verloopt de groei en ontwikkeling van koolzaad (zie foto p. 11, genomen op 30 april) dit jaar uitzonderlijk gunstig. De percelen zijn erg homogeen en de planten staan voor 100% in bloei. Alle bloemen op de plant bloeien bovendien tegelijkertijd. ■

Dit artikel werd overgenomen uit de Agrometeorologische Berichten van VITO van 30 april. Hierin werd de situatie tot 20 april besproken. Deze berichten verschijnen driemaal per jaar tijdens het groeiseizoen. Het volgende bericht wordt in juli verwacht. Meer informatie en eerdere berichten kan je vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be>.